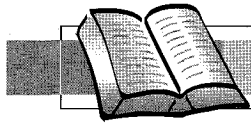

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

Tot wien?

“Simon Petrus dan antwoordde Hem: Heere, tot Wien zullen wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens”

Johannes 6:68

Het jaar spoedt ten einde. Met al het lief en leed dat het bracht, zal het weldra met al de voorafgaande jaren tot het verleden behoren. De schuld en zonde heeft zich opgestapeld. Met zijn heenvliegen brengt het ons nader aan de poorten der eeuwigheid, waarin alle tijd eens verzinken zal. Zó toch luidde het woord van de engel, die zwoer bij Dien, Die leeft in alle eeuwigheid, dat er geen tijd meer zijn zal. Op onweerstaanbaar aangrijpende wijze wordt de eed des engels en de zich snel herhalende jaarwisseling over het aardrijk uitgeroepen. Wij snellen de eeuwigheid tegemoet. Elk mens van nature vliegt met toenemende vaart zijn eeuwig verderf tegemoet, want hij is gevonnist met het oordeel des doods. Daarentegen predikt de vergankelijkheid des tijds de ras naderende eeuwige heerlijkheid voor het volk van God. Van tweeën één, óf de jaarwisseling plaatst ons voor het oordeel Gods, óf zij predikt ons de zaligheid, die geen oog gezien heeft en geen oor gehoord, noch in het hart des mensen is opgekomen.

Waarheen is onze reis? Ziedaar de grote vraag waarover wij bij vernieuwing aan de laatste avond van het jaar geplaatst worden. Waarheen zal het jaar, wat aanvangt, onze weg voeren? Zullen wij het jaar beginnen en eindigen? Zal ramp en onheil ons worden gespaard of zullen de fiolen van Gods gramschap op aarde wor-

den uitgestort? Zal er vrede zijn of oorlog? Voorspoed of aanhoudende tegenheden? En zullen wij in de namenloze ellende, door de zonde veroorzaakt, een verberging vinden? Ons waarlijk heil voor tijd en eeuwigheid hangt af van de verhouding waarin wij staan tot God. En onafscheidelijk daarvan, dat wij deel aan Christus hebben. Buiten Hem zijn wij in Adam gerekend en dood en verderf onderworpen. Christus droeg de vloek voor Zijn volk en bracht een eeuwige verzoening aan. In Zijn gemeenschap is het eeuwige leven en verkrijgen Gods kinderen het heil dat alle leed licht acht en het kruis doet dragen achter de Heere aan. Hij is een Toevlucht voor de Zijnen. Met al hun zonden, in al hun verdrukkingen, en voor de bangste toekomst verkrijgen zij bij Hem alleen verlossing, troost en rust. Dit deed de discipelen vragen: “Tot Wien zullen wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens”.

Velen zijn heengegaan. Zij hebben Christus verlaten. Zij wandelen niet meer met Hem. Slechts tijdelijk waren zij Hem gevolgd, omdat zij van de broden gegeten hadden. De wonderbare voeding van vijfduizend mannen, zonder vrouwen en kinderen, met vijf broden en twee visjes, had hen tot de erkenning gebracht dat Christus een profeet was. Maar hun blinde ogen waren niet verder geopend dan voor de spijze. Zelfs in

dit teken van ‘s Heeren almacht was de Godheid van Christus hun niet ontdekt. Zij kenden zichzelf niet en zochten Jezus niet als Zaligmaker. Toen dan ook de Heere hen zei, dat al hun ijver om Hem te zoeken niets anders was dan zelfbeklag, en dat zij waarlijk deel aan Hem verkrijgen moesten, gingen ze terug en wandelden niet meer met Hem. En aan deze mensen gelijk zijn allen die niet waarlijk in Christus zijn ingeplant. Van hoeveel duizenden kerkgangers, belijders, ijveraars voor Jezus en voor Zijn zaak, op elk levensterrein, is te vrezen dat zij zullen terugkeren. Ja, al waren wij aangedaan met indrukken in de consciëntie en al schaarden wij ons bij het volk van God, buiten de zaligmakende vereniging met Christus zullen wij terugkeren en met Hem niet meer wandelen. De scheiding zal eens komen. De Heere kent degenen die de Zijnen zijn.

Hoe geheel anders was het gesteld met Petrus. Wie ook heengingen, hij kon van Christus niet af. Niet omdat Petrus de Heere vasthield, maar juist andersom, “en niemand”, zo spreekt Hij Zelf, “zal ze uit Mijn hand rukken”.

Inhoud

Meditatie: Tot wien?	1
Een hutje in de wijngaard... ..	3
Ziekten in de Bijbel: Gebreken in de ouderdom	5
Een leerboek over het troostboek	6
Schuld en genade	8
Boekennieuws	9
Kerknieuws	11
Berichten	12
Preekbeurten	12

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Klooslaan 9, 2985 CK Ridderkerk
tel. 0180-420865, fax 0180-423583

Administratie en betalingen van
abbonementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor abonn. gelden: 64327.
email: kbgg@cbgg.nl

Alle **advertenties** aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.
email: saambinder-adv@kliksafe.nl

Advertenties € 0,50,- per mm.
Familieberichten
€ 0,40,- per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
in bezit van de administratie te zijn.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling:

voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:

Luchtpost:

Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-.

Zeepost:

Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

Indien het van Gods volk afhing om te volharden op de weg des levens, voorwaar, het was verloren. Maar zij worden in de kracht Gods bewaard tot de zaligheid, die hun bereid is om geopenbaard te worden in de laatste tijd.

Het levendgemaakte volk kan van Christus niet af, omdat in Hem al hun heil en zaligheid is. Door de Heilige Geest wordt dat volk gedreven om tot Christus te vluchten met al hun zonden.

Dat mocht ons deel zijn bij de wisseling des jaars. Een jaar wordt weer gesloten, vol van dagen waarvan geschreven is, dat elke dag genoeg heeft aan zijns zelfs kwaad. Een jaar is volgemaakt met zonden en ongerechtigheden door mensen, kinderen Adams, die krachtens hun diepe val niet anders kunnen en niet anders willen dan tegen God zondigen. Hun heiligste verrichtingen zijn blinkende zonden voor God. Met gedachten, woorden en werken overtreden wij van ogenblik tot ogenblik al Gods geboden. Schuld is met schuld vermeerderd. De Heere zorgde en zegende en wij vernederden ons niet; de Heere twistte en sloeg met Zijn oordelen en gericht en wij verhardden ons tegen de slagen. God riep door Zijn Woord. Hij deed leven en dood ons aankondigen, en wij weigerden de knie voor Hem te buigen. O, wie neemt het ter harte. Eens zal de afrekening komen. Eens zal God ons dagen voor Zijn rechterstoel, om rekenschap te geven. Zullen wij dan jaar op jaar in onze schulden en zonden blijven? Zal ook dit jaar met al zijn schuld eindigen, zonder verzoening in het bloed des Lams? Zal het nieuwe jaar met al die zonden weer worden aangevangen en straks ook weer worden geëindigd? Nergens zult gij verlossing kunnen bekomen, dan alleen bij Hem, Die Zichzelf gegeven heeft tot een rantsoen voor velen. Gewogen en te licht bevonden is alles wat buiten Christus is.

Mijn medereiziger naar de ontzaglijke eeuwigheid, moge de Heere uw ogen openen voor uw ontzaglijke ellendestaat. Hij doe u stilstaan op uw levensweg, stilstaan bij het wegvlieden van de tijd, eer ook voor u geen tijd meer zijn zal. Eer het te laat zal zijn, doe de Heere ons voor Hem buigen en tot Hem vluchten.

Daartoe wordt Gods volk verwaar-

digd. Het aan zijn zonde ontdekte, in zichzelf gans verloren volk leert verstaan dat bij niemand verlossing is. Al de zonden zijn opgeteld, zij vormen een register, dat tot de hemel roept om wraak. De Heere leidt hen in al de afgelegde wegen terug. Hij stelt het ordentelijk voor ogen, wat zij misdreven hebben. O, er is geen ontkomen aan. Geen tranen en gebeden kunnen Gods recht voldoen. Niemand is er die reddt. Maar, o eeuwig wonder! Christus heeft verlossing teweeg gebracht. Hij heeft de schuld voldaan. In Hem is eeuwige gerechtigheid. En Hij openbaart Zich aan de Zijnen. Hij stelt Zich tot hun toevlucht. Tot Wien zullen wij henen gaan? Een Naam slechts is de mensen onder de hemel gegeven, door Welke wij moeten zalig worden. Hij is Jezus, dat is Zaligmaker, want Hij maakt Zijn volk zalig van hun zonden. Maar dan moge het ons bij het heenvlieden van het jaar gegeven worden, door het geloof tot Christus te komen met alle zonden en schulden. Als uw schuld nog openstaat, volk zo gij de geloofstoeëigening van Christus en de vrijspraak des Vaders nog mist. O, werd het buiten Christus toch onhoudbaar. Tot Wien zullen wij hengaan? Hoe lang nog zullen wij het buiten Hem houden? Buiten de vrijstad, waar de bloedwreker recht op ons behoudt tot de dood. De Heere wekke uw ziel op om te vluchten tot Hem alleen, Die de woorden des eeuwigen levens heeft. Hij make uw zielen vrij en geve u een nieuw jaar in te gaan, bij welks intrede gij zoudt mogen zeggen: "Het oude is voorbij gegaan, ziet het is alles nieuw geworden". Bij de wisseling van het jaar verwaardige de Heere Zijn volk tot Christus te gaan en in de levende oefening des geloofs Hem te omhelzen opdat Hij verheerlijkt worde in ons en wij vrede vinden en rust voor onze zielen. Dan zal het volk zijn sierlijke klederen aantrekken en zingen:

*Zover het west verwijderd is van 't oosten,
Zover heeft Hij om onze ziel te troosten,
Van ons de schuld en zonden weggedaan.*

wijlen ds. G.H. Kersten

Een hutje in de wijngaard...

Als een blad

We zijn bijna weer aan het einde van een jaar gekomen. Zoals gebruikelijk willen we in ons kerkelijk blad een (bescheiden) terugblik geven op de maanden die achter ons liggen. De laatste uren van een jaar prediken altijd weer onze vergankelijkheid. Wij allen vallen af als een blad, en onze misdaden voeren ons henen weg als een wind... Sommigen onder ons zijn in dit jaar heel sterk bij die vergankelijkheid bepaald. Wat zijn er slagen gevallen in sommige gezinnen! Heel aangrijpende sterfgevallen waren er. Jonge mensen, die zomaar in één ogenblik uit het leven werden weggerukt en de eeuwigheid moesten aandoen. Wat doet zich de pijn en het verdriet van zulke lege plaatsen gevoelen, juist ook in de laatste dagen en uren van het jaar. Wat een roepstemmen zijn het ook geweest, juist voor onze jonge mensen: wij hebben hier geen blijvende stad!

Het leed ging ook aan ons vorstenhuis niet voorbij. Op 20 maart overleed Prinses Juliana, Koningin der Nederlanden van 1948 tot 1980. Op 1 december stierf Prins Bernhard. Twee begrafenissen vonden plaats in de Nieuwe Kerk te Delft, gebeurtenissen met veel stijl en plechtigheid omgeven, waarbij echter de prediking van Gods Woord zeer arm was. De Heere gedenke onze vorstin, over wier hoofd de laatste twee jaren zo veel is heengegaan aan smart en smaak.

In de pastorieën

Op 22 oktober overleed in Grand Rapids ds. A.M. den Boer op de leeftijd van 74 jaar. Vaak hebben we hem ontmoet, ook aan de overzijde van de oceaan, waar hij een grote plaats had in de kring van de gemeenten. Enkele weken voor zijn vrij plotselinge sterven werd hij nog verkozen tot tweede voorzitter van de Generale Synode van onze zustergemeenten. Broeder Den Boer diende in ons land de gemeenten van Ridderkerk, Lisse en Dirksland en overzee de gemeente van Norwich in

Canada en die van Sioux Center, Sunnyside en Grand Rapids (Covell Ave) in de Verenigde Staten. Hij mocht ingaan in de vreugde zijns Heeren.

Op 15 december overleed in het Zuid-Afrikaanse Potchefstroom ds. L. Huisman op de leeftijd van 78 jaar. Broeder Huisman was afkomstig uit Nieuw-Beijerland. In 1975 heb ik daar zijn vader nog begraven. Kandidaat gesteld tot de heilige dienst in 1961, werd hij predikant in Vlaardingen (1961-1973). In 1973 nam hij het beroep aan om zendingspredikant te worden in Zuid-Afrika. Daar heeft hij gearbeid van 1973 tot 1989. De weg leidde vervolgens weer terug naar Nederland: van 1990 tot 1995 heeft hij de gemeente van Terneuzen nog mogen dienen. De laatste periode van zijn leven was niet de gemakkelijkste: zijn geheugen en geestkracht werden steeds minder. Met liefde is hij door zijn vrouw verzorgd, totdat ook hij de raad des Heeren hier op aarde had uitgediend en werd afgelost van zijn post.

Er vielen binnen de kring van onze predikanten meer slagen. Zo moesten ds. en mevrouw Honkoop te Kloetinge een zoon aan de dood afstaan. Ds. J. Mijnders verloor op 20 april zijn geliefde vrouw, mevrouw B. Mijnders – Kijkuit, op de leeftijd van 82 jaar. Enkele dagen later overleed op de leeftijd van 71 jaar mevrouw J. Hofman – Baan, de echtgenote van ds. H. Hofman te Waarde. Sommige predikanten waren ook korte of langere tijd ziek: zo moesten bijvoorbeeld ds. Chr. Van der Poel en ds. J. Karens een operatie ondergaan.

Er waren ook vreugdevolle gebeurtenissen uit de pastorieën te melden. Zo mochten ds. A.B. van der Heiden en ds. M. Golverdingen hun 25 jarig ambtsjubileum gedenken, ds. A. Moerkerken zijn 30 jarig jubileum en ds. P. Blok mocht gedenken 45 jaar dienaar des Woords te zijn. Huwelijksjubilea waren er bij ds. en mevr. J. Karels-Maris (45 jaar), bij ds. en mevr. R. Kattenberg (40 jaar)

en bij ds. en mevr. C. Sonneveld (25 jaar).

Kerkelijk leven

Het kerkelijk leven mocht dit jaar zijn voortgang hebben. Wat betreft de *Theologische School*: op 25 mei mocht br. B. Labee uit Hendrik Ido Ambacht worden toegelaten tot het volgen van de lessen. Een viertal broeders werd in de junimaand kandidaat gesteld tot de heilige dienst: E. Bakker, G. Beens, J.M.D. de Heer en L. Terlouw. Zij mochten beroepen aannemen naar de gemeenten van (respectievelijk) Urk, Kootwijkerbroek, Middelburg-Centrum en Rotterdam-Zuid (inmiddels Barendrecht). In de maanden augustus en september werden deze broeders ook allen bevestigd in het ambt van dienaar des Woords. Het waren goede en samenbindende dagen, waarin iets gevoeld en ervaren werd van de trouw des Heeren. En die trouw hadden wij ons niet waardig gemaakt. Ook in het afgelopen jaar namen sommige predikanten een *beroep* aan en wisselden van standplaats. Zo vertrok ds. C. Sonneveld van Veenendaal naar Lethbridge in Canada, ds. C.G. Vreugdenhil ging van Groningen naar Vlissingen, ds. C. Neele van Aagtekerke naar Lisse en ds. A.B. van der Heiden van Oostkapelle naar Benthuizen. Ds. J.J. Tanis te Kapelle-Biezeling nam een beroep aan naar Kampen, waar hij in januari hoopt bevestigd te worden. Op 31 januari ging ds. J. de Pater met emeritaat. Aan de overzijde van de oceaan vertrok ds. J. den Hoed van Lynden naar Franklin Lakes. Hij kwam een heel stuk 'dichterbij'!

Evangelist Witte nam in de zomer van dit jaar afscheid van de post in Merksem, waar hij samen met zijn vrouw 18 jaar werkzaam is geweest. De heer A. van Setten volgde hem op. Evangelist G. van de Breevaart nam afscheid van de post in Leeuwarden, waar hij gedurende zes en een half jaar part-time had gearbeid. In zijn plaats werd de heer S. de Visser benoemd.

De gemeente van Axel werd per 1 januari opgeheven. In de gemeente van Wemeldinge werd op 31 maart de laatste dienst gehouden. Dat is altijd een ingrijpend iets, vooral voor degenen die vele jaren in de betreffende gemeente hebben gekerkt. Rotterdam-Zuid verhuisde

naar Barendrecht – en kreeg een eigen predikant. Op 3 september werd in Ede – afdeling van de gemeente Veenendaal – een eerste kerkdienst gehouden.

Verwarring

Het kerkelijk leven in Nederland kenmerkte zich in 2004, net als het maatschappelijk leven, door verwarring. Het meest ingrijpend was ongetwijfeld de totstandkoming van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) op 1 mei. Jaren van moeizaam geven en nemen waren voorafgegaan aan deze eenwording van de Nederlandse Hervormde Kerk, de Gereformeerde Kerken in Nederland en de Evangelisch-Lutherse Kerk. Er kwam een proces van ruim veertig jaar tot een einde. Het begon in 1961, toen achttien hervormde en gereformeerde predikanten verklaarden dat de gescheidenheid van de hervormde en gereformeerde kerken niet langer geduld kon worden. In 1973 werd de eerste gecombineerde vergadering van de hervormde en de gereformeerde synode belegd in Utrecht. Het proces kwam onstuitbaar op gang. En naarmate het op gang kwam, groeide de verontrusting onder hen die men ging aanduiden als 'bezwaarden'.

Wat gevreesd werd, is uitgekomen: er kwam een scheuring. De Hersteld Hervormden ontstonden. Meenden de hervormden die binnen de PKN meegingen dat zijzelf gebleven waren en dat de 'herstelden' ontrouw waren geworden aan de kerk, Gods planting in ons land – bij de andere partij leefde de overtuiging dat juist degenen die tot de PKN overgingen de kerk hadden verlaten. De strijd om de kerkelijke goederen is nog lang niet gestreden. Een verdrietige situatie, om vele redenen. Voor jonge mensen is zulk een kerkstrijd niet zelden funest. Gods kinderen vervreemden soms van elkaar. Families en gezinnen (huwelijken zelfs!) komen onder spanning te staan.

We behoeven in onze gemeenten niet neer te zien op deze dingen. Er is geen enkele reden om te zeggen: 'Des HEEREN tempel zijn deze!' Ziende op de puinhoop die wij samen van Gods kerk in ons land hebben gemaakt, zou er wel een heimwee in ons hart mogen zijn naar wat de dichter van Psalm 102 heeft verwoord:

*Reeds verlangen Uwe knechten
Hare stenen op te rechten;
Elk heeft deernis met haar gruis,
Elk toont ijver voor Gods huis.*

Verdrukking?

Het stond onlangs in de pers te lezen: Jayne Ozanne, adviseur van de Anglicaanse Kerk, verwacht dat haar kerk in de toekomst in de ondergrondse sfeer zal worden gedreven. Zij is van mening dat een tijd van grote vervolging aanstaande is. Zij denkt daarbij aan maatschappelijke en economische uitsluiting, waarbij christenen bespot zullen worden vanwege hun geloof en gedwongen zullen worden van hun geloof een privé-zaak te maken (RD, 16.12.04). Hoewel andere Anglicanen zich haastten van Ozannes beweringen afstand te nemen, is er toch reden ons op haar woorden te bezinnen. Is het werkelijk ondenkbaar dat over de kerk in het westen een vervolging los zal barsten? We behoeven daarbij niet te denken aan brandstapels of wilde dieren. Satan is heus wel in staat voor elke eeuw een passend kleed voor zijn geweld en list te bedenken. Ziet mevrouw Ozanne het goed, of overdrijft zij? Wie niet met blindheid geslagen is, zal in elk geval iets van haar zorgen moeten delen. Onze samenleving ontkerstent zo verschrikkelijk. Het meest aangrijpende is misschien wel de snelheid waarmee alles plaatsvindt. Ons volk leeft ook heel oppervlakkig en fragmentarisch. Ik las dat de Fransen hun keuze voor de belangrijkste Fransman aller tijden hebben laten vallen op Charles de Gaulle, Napoleon Bonaparte en Karel de Grote (in die volgorde). Wat men daar ook van denken mag, het getuigt in elk geval van veel meer historisch besef dan ons volk blijkt gaf. Het leek er zelfs even op dat een voetballer bij ons met de eer zou gaan strijken...

Lijnen in de geschiedenis

Gaan wij vervolging tegemoet? We moeten goed bedenken dat een vervolging zelden of nooit in één dag losbreekt. De geschiedenis leert ons dat er *lijnen* lopen: het begint doorgaans met vervreemding en de lijn loopt via beknotting en verdrukking naar vervolging. Dat zijn vier verschillende dingen. Bekend bijbels voorbeeld is de geschiedenis van het volk Israël in Egypte. Waar begon

het verkeerd te gaan? Toen er een overheid kwam die Jozef niet meer had gekend. Daar is de vervreemding! Wat zijn die Israëlieten voor vreemde mensen? Zij spreken een vreemde taal, dienen een vreemde God en hebben zulke vreemde gewoonten...

Daarom kunnen wij er ons inderdaad zorgen over maken dat de grote meerderheid van onze samenleving niets meer verstaat van het Woord van God en niets meer begrijpt van mensen die naar dat Woord begeren te leven. Voorbeelden zijn er te over: men houdt ons voor een orthodox-christelijke variant van het moslim-fundamentalisme. Men meent dat de vrouw in onze kringen een beklagenswaardige positie inneemt, vergelijkbaar met die in obscure culturen. Men acht het geoorloofd vrijwel elke levensovertuiging, hoe bizar of blasfemisch ook, in de ether, de pers en de politiek de ruimte te geven – maar het schriftuurlijke geloof dient als 'non-argument' naar de privé-sfeer van de huiskamer te worden verbannen. Men heeft er geen behoefte meer aan zijn goede belastinggeld te spenderen aan een vorm van onderwijs waar de kinderen wordt voorgehouden dat God hemel en aarde in zes dagen schiep. Dat soort sprookjes leren de ouders de kinderen thuis maar, zo luidde de boodschap onlangs op een VVD-congres. Men vergeet instussen dat de dingen waarvan men zich thans walgend afkeert of waarover men zich bovenmate verwondert, zo'n halve eeuw geleden tot de gewoonte zaken in onze samenleving behoorden. Wat gaat het hard... en waar zal het eindigen?

Een weinig overblijfsel...

Soms kan grote zorg het hart vervullen. Wat zullen onze kinderen, onze kleinkinderen – als we ze hebben mogen – nog mee gaan maken? Aan de andere kant is er niets nieuws onder de zon. Zo'n 700 jaar voor de geboorte van Christus klaagde de oude profeet Jesaja: 'En de dochter Sions is overgebleven als een hutje in de wijngaard, als een nachthutje in de komkommerhof, als een belegerde stad...'. Wat een treffende beelden! Even tevoren had de HEERE Zelf gezegd dat een os zijn bezitter kent en een ezel de kribbe zijns heren, maar dat Israël geen kennis heeft: 'Mijn volk verstaat

niet!’ Hetzelfde zou vandaag van ons volk gezegd kunnen worden. En in hetzelfde verband (hoofdstuk 1) roept de profeet uit: ‘Zo niet de HEERE der heirscharen ons nog een weinig overblijfsel had gelaten, als Sodom zouden wij geworden zijn; wij zouden Gomorra gelijk zijn geworden...’. Dat is toch wat: Jeruzalem is op Sodom gaan lijken, de steden van Juda op Gomorra! Erger kan het niet en scherper kan het niet gezegd worden.

Een hutje in de wijngaard... O ja, Israël was eens een goede wijngaard geweest. Nederland toch ook? Wat heeft de Heere velen van Zijn kechten en van Zijn kinderen onder ons gehad. Er waren dorpen en steden waar men soms straten kon noemen waar zij huis aan huis werden gevonden. O nee, we mogen het verleden niet verheerlijken. Maar toch! Zien we nu op Gods Kerk in ons land, op onze eigen gemeenten ook: wat is het stil geworden! Stil zoals bij een verlaten hutje in de kaal geplukte wijngaard. O, bij dat hutje was maanden geleden gejuicht, toen men

de druiven plukte. Wat een vreugde, wat een bedrijvigheid had daar geheerst! Maar nu is het stil geworden in de wijngaard – en een eenzame, vervallen hut herinnert aan de tijden van vroeger.

Toch is dit niet het laatste woord. Nee, want de HEERE der heirscharen heeft ook óns nog een weinig overblijfsel gelaten. Dat mag óók niet worden ontkend. Er is veel godsdienstigheid, het is waar. Er is lichte godsdienstigheid en zware godsdienstigheid. Ze verschillen veel van elkaar, maar beide hebben als gemeenschappelijk kenmerk dat men er zo moe van wordt. Maar er is ook nog een overblijfsel. Gods keurlingen zijn nog onder ons: die armen en ellendigen die leerden zichzelf te veroordelen en de Heere gerechtigheid toe te schrijven. Zolang God dat overblijfsel nog onder ons heeft, is de kandelaar van zijn plaats nog niet geweerd. Mag u er bij behoren?

Capelle aan den IJssel,

ds. A. Moerkerken

Ziekten in de Bijbel

Gebreken in de ouderdom

En gedenk aan uw Schepper in de dagen uwer jongelingschap, eer dat de kwade dagen komen en de jaren naderen, van dewelke gij zeggen zult: Ik heb geen lust in dezelve (Prediker 12:1).

Een opmerkelijk hoofdstuk. Zo mogen we Prediker 12 wel karakteriseren. Op hoge leeftijd heeft koning Salomo een penseel in zijn hand genomen en een tweetal schilderijen gemaakt. We zien het zomaar voor ons. Het ene schilderij, wat op de achtergrond, toont ons een straat met daaraan een prachtig huis. In de nacht pinkelen de sterren helder aan het firmament en verspreidt de maan haar licht. Overdag schijnt de zon. Vriendelijk ogen de ramen van het huis. De twee deuren staan uitnodigend open. Twee stevige mannen staan op wacht. De bewoner van het huis ziet er met zijn sterke benen gezond uit. Hij kan geweldig hard lopen. Kortom, een aantrekkelijk

tafereel.

Het andere schilderij, meer op de voorgrond, is zo heel anders. De twee deuren van het huis zijn gesloten. De ramen zijn beide dicht. De duisternis is ingevallen. De maan en de sterren zijn niet te zien. Het regent. Voor het huis staan de twee wachters te bibberen van de kou. In de straat lopen mensen verdrietig te klagen. Een troosteloos beeld! Misschien het enige aantrekkelijke zijn de bloeiende amandelboom naast het huis en het heldere gezang van een vogel in de vroege ochtend. Maar de vogel weet niet dat hij de bewoner van het huis veel te vroeg wakker maakt uit zijn onrustige slaap.

Gebreken

Wat is toch de betekenis? In beeldende taal toont koning Salomo ons aan de ene kant de schoonheid van de mens in zijn jonge jaren en aan de andere kant hoe dezelfde mens in de loop der jaren aftakelt. Aangrijpend,

maar levensecht. Het lichaam wordt langzaam van steen tot steen afgebroken. Oude mensen ervaren dit elke dag en iedere nacht. De kanttekenaren noemden de ouderdom daarom terecht een gedurige ziekte (bij vers 1). Laten we de verzen 2 - 6 eens op de voet volgen.

De zon, het licht, de maan en de sterren worden verduisterd: De verstandelijke vermogens en het geheugen als lichten van de ziel zullen verzwakken. Oude mensen worden vergeetachtig. En nog erger... soms zelfs dement.

De wolken komen weder na de regen: In de herfst klaart na een regenbui de lucht niet op. Na de regen komen wéér de wolken. Zo lost in de levensavond de ene zwakheid de andere zwakheid af. De ene kwaal is nog niet voorbij, of een volgende kwaal komt al weer.

De wachters van het huis zullen beven: Bij het ouder worden gaan de handen trillen en de armen beven.

De sterke mannen zullen zichzelf krommen: De altijd zo krachtige benen worden stijf van de ouderdom. Het lopen gaat moeizamer. We zouden ook kunnen denken aan een verlamming door een beroerte, of aan doorbloedingsstoornissen in de benen.

De maalsters zullen stilstaan, omdat zij minder geworden zijn: De maalsters zijn de tanden en de kiezen. Het kauwen gaat minder goed in de tandenloze mond.

Die door de vensteren zien, zullen verduisterd worden: De vensters zijn de ogen. Het gezichtsvermogen neemt af. Er hangt een waas voor de ogen.

De twee deuren naar de straat zullen gesloten worden. Er is een nederig geluid der maling: Met de beide deuren worden de lippen bedoeld. De eetlust vermindert. Uit de tandenloze mond, of in onze tijd uit een mond met een te los zittende gebitsprothese, komt slechts een zwak mummelend geluid.

Hij staat op op de stem van het vogelken: Ouderen kunnen de slaap niet goed vatten. Zij slapen onrustig en worden vroeg in de ochtend wakker.

De zangeressen worden neergebogen: Oude mensen kunnen niet meer goed geluiden en stemmen onderscheiden. Zij worden hardhorend. Ook wordt de eens zo heldere stem hees en schor.

Zij zullen voor de hoogte vrezzen. Er zullen verschrikkingen zijn op de weg: Het traplopen gaat moeilijk. Het reactievermogen wordt minder. Bij geringe hoogteverschillen kunnen oude mensen al vallen en hun heup breken.

De amandelboom zal bloeien: Het eens zo mooie zwarte, bruine of blonde haar wordt grijs.

De sprinkhaan zal zichzelf tot een last wezen: De oudere, die altijd actief en ijverig is geweest, kan niet meer goed vooruit komen.

*De lust zal vergaan: Zo vrolijk als het leven op jeugdige leeftijd kan zijn, zo somber kan het worden op hoge leeftijd. Grauw en vreugdeloos rijgen de dagen zich aan. De zon schijnt nog maar weinig en de hemel is meest zwaarbewolkt. De winter van het leven is aangebroken. De oude man of vrouw is versleten. De lust is vergaan. Eigenlijk in alles. Geen trek meer in eten. Geen zin in drinken. Geen lust meer in zang en spel. En soms... geen lust om meer te leven. Bernardus Smijtegelt drukte het eens kernachtig uit: 'op alles staat de dood: op ogen, handen, tanden en voeten' (*Keurstoffen*, Gen.27:2).*

Ook op andere plaatsen wijst de Bijbel op de gebreken van de ouderdom. In Zacharia 8:4 wordt gesproken over oude mannen en oude vrouwen die slecht ter been waren. Zij hadden een stok in hun hand vanwege de veelheid der dagen. Jacob, Izak, Eli en Ahia werden slechtziend. Hun ogen stonden stijf van de ouderdom. Van koning David weten we dat hij op hoge leeftijd last had van kouwelijkheid. En zijn weldoener, de tachtigjarige Barzillai, gaf aan dat hij niet meer kon genieten van het vorstelijke eten, drinken en musiceeren. De hogepriester Eli was oud en zwaar en viel van z'n stoel. Verder dacht Zacharias dat Elisabeth altijd onvruchtbaar zou blijven omdat ze al oud was.

De dood

En na de ouderdom? Dan volgt het sterven. Het aardse huis des tabernakels moet verlaten worden. Salomo tekent dit in Prediker 12:6 met een gouden schaal met olie (=lamp), hangend aan een met zilver gegoten koord. Dit is een beeld van het kostbare mensenleven. Maar soms lekt de olie langs het zilveren koord van het leven. Het koord brandt door

en... de gouden schaal valt op de grond in stukken. De olie vloeit weg. Het levenslicht dooft.

Even verder tekent de oude koning ons een oosterse bron met een grote put. Erboven draait een rad met emmers. Dit ziet op het hart dat alsmaar het bloed rondpompt. Plotseiling breekt de as en de emmers vallen naar beneden: het rad aan de bornput wordt in stukken gestoten. Ook een beeld van de dood.

Gedenk

Prediker 12 vangt aan met de woorden: 'En gedenk aan uw Schepper'. Dit heeft ons wat te zeggen. De Heere heeft ons niet geschapen met een onttakelend lichaam. We zijn goed uit de handen van onze Schepper voortgekomen. We zijn geschapen om te leven. Waarom dan toch al die kwade dagen en uiteindelijk het sterven? De oorzaak moeten we zoeken in de zonde. Door onze val in het paradijs is ons leven een gestadige dood geworden. Wat zijn de woorden 'gedenk aan uw Schepper' daarom betekenisvol. Want zo is het niet altijd geweest. Met gebreken zijn we niet geschapen!

Wanneer moeten we aan onze Schepper gedenken? Pas als we oud geworden zijn? Matthew Henry schrijft in zijn Bijbelverklaring: 'Het is de grootste ongerijmdheid en ondankbaarheid, die men zich bedenken kan, om de bloei, de beste van onze jaren aan de duivel te geven en er het afval van te bewaren voor God.' De aangrijpende les van Prediker 12 is bovendien dat oude mensen, die vaak geen lust meer hebben in eten en drinken, óók geen lust zullen hebben om aan hun Schepper te gedenken. Wanneer moeten we de Heere zoeken en aan onze Schepper gedenken? Voordat de kwade dagen komen. In onze jonge dagen. En niet later!

Goede ouderdom

Toch, als we het hierbij zouden laten, vergeten we iets belangrijks. Want ondanks alle gebreken mogen we de ouderdom een *zegen* noemen (Psalm 21 en 128). Job wijst erop dat in de stokouden de wijsheid is en in de langheid der dagen het verstand (12:12). De Bijbel spreekt ook over een *goede* ouderdom. Dit lezen we bijvoorbeeld bij Abraham, Gideon en David. Volgens de kanttekenaren is een goede ouderdom niet alleen een lang leven met tijdelijk geluk. Maar een goede ouderdom ziet vooral op het voorgaande leven, 'doorgebracht in godvruchtigheid voor God, rechtvaardigheid jegens de mensen, matigheid en gerustheid bij zichzelf' (bij Gen.15:15).

Toch lezen we ook van Abraham dat hij oud en des levens zat was. Moeten we dit negatief uitleggen? Was hij levensmoe? Nee, net als Izak, Job en David, was Abraham moe van de arbeid van dit leven en verlangde hij naar de rust van het toekomstige. Hij verwachtte de stad die fundamenten heeft, welker Kunstenaar en Bouwmeester God is.

Tot de grijsheid toe

We zijn allemaal een keer geboren. Er komt een tijd dat we zullen sterven, vroeg of laat. In de ouderdom is er niets zekerder dan de dood, die gewis zal komen. Oude mensen staan reeds met één been in het graf. Moet u elke dag de gebreken van de ouderdom ervaren? Laat het uw gebed maar zijn: *Verwerp mij niet in de tijd des ouderdoms; verlaat mij niet, terwijl mijn kracht vergaat* (Psalm 71:9). Dat het uw zielservaring mag zijn: *En tot de ouderdom toe zal Ik Dezelfde zijn, ja, tot de grijsheid toe zal Ik ulieden dragen* (Jesaja 46:4).

Capelle aan den IJssel, H.J. Agteresch

Een leerboek over het troostboek

Op de valreep van het jaar kunnen we nog een catechismusverklaring aankondigen. Schrijver is de rector van onze Theologische School aan de Boezemsingel, onze geliefde leermeester ds. A. Moerkerken. Als jon-

gen van 16 jaar beluisterde ik op de zondagavonden dat ik op een jonger broertje oppaste een serie catechismuspreken van ds. Moerkerken, de eerste die hij in Gouda hield. Als rondtrekkend student beluisterde ik

die preken nog wel eens, als ik op de zaterdagavond naar een Zeeuwse gemeente afreisde waar ik de volgende dag een catechismuspreek zou houden. Als ik mijn herinneringen aan de 'Goudse serie' leg naast het boek dat nu is uitgekomen, dan vallen grote overeenkomsten op. De rustige uiteenzetting van de catechismuszondag, het heldere, maar ook eerbiedige taalgebruik, de vele bijbelse voorbeelden, de voorbeelden uit de natuur en het dagelijks leven. Deze verklaring van de Heidelbergse Catechismus, zo begint ds. Moerkerken zijn woord vooraf, is niet geschreven met de bedoeling iets nieuws toe te voegen aan de vele verklaringen die in de loop der eeuwen van ons Troostboek zijn verschenen. 'Onze' rector beoogt weinig meer dan nog eens zeggen wat al eerder is gezegd. Belijden betekent oorspronkelijk ook 'hetzelfde zeggen'. Hetzelfde als Gods Woord, hetzelfde als Gods Kerk uit vroeger eeuwen. Hetzelfde zeggen, en dan in het bijzonder met het oog op de eigen tijd. Met zijn boek wil ds. Moerkerken een dienst bewijzen aan vacante gemeenten. Tussen haakjes is het daarom te waarderen dat uitgeverij Den Hertog het boek nog voor het nieuwe jaar op de markt heeft gebracht. Zeeuwse gemeenten die een nieuwe verklaring willen lezen hebben nu de keus tussen de catechismusverklaring van ds. Moerkerken en die van ds. J. Karels. Toch wel opmerkelijk: twee Rotterdamse studenten, een jaar na elkaar toegelaten tot de studie, beiden zeer nauw verbonden aan de Theologische School en beiden om gezondheidsredenen met emeritaat gegaan.

Jongeren

Als tweede doelgroep voor zijn verklaring noemt ds. Moerkerken gemeenteleden, en in het bijzonder jongeren. Hij hoopt dat ze de preken zullen lezen als voorbereiding voor het luisteren naar de verklaring van de catechismus op zondag. Ongewijfeld zal elke predikant deze wens onderstrepen. Jonge mensen, jullie zullen de catechismuspreek echt minder moeilijk vinden als je het boek van ds. Moerkerken op de zondagmiddag leest. Zeg nu zelf, dat is toch een nuttige tijdsbesteding? Ouderen, voor u is dit boek nuttiger dan het doorbladeren van de talloze krantjes die we binnenkrijgen. De

Heere zou het lezen 's middags kunnen gebruiken om u 's avonds als een hongerige buitenstaander naar de kerk te trekken. Dat zou wat zijn!

Mogen we aan de wens van ds. Moerkerken nog een wens toevoegen, namelijk dat we van harte hopen dat niemand de verklaring ter hand zal nemen om bevestigd te worden in zijn vooroordeel over de – wie heeft zo'n nare term toch verzonnen – 'theologie van ds. Moerkerken'. Het doet pijn dat daar soms zo laatdunkend over wordt geschreven. Als ds. Moerkerken bijvoorbeeld schrijft dat de gangen die God met Zijn Kerk gaat in wezen dezelfde zijn, heeft dat niets te maken met een bepaalde theologie. Het is eenvoudig (zie blz. 298) een uitleg van de woorden van de catechismus 'in enigheid des waren geloofs'. Ds. Moerkerken haalt er ter plekke – kenmerkend ook voor zijn onderwijs ook op onze school in Rotterdam – een schriftcitaat uit zowel het Oude als Nieuwe Testament bij.

Bijbelkunde

We willen enkele zaken noemen die als een rode draad door de hele prekenserie heenlopen. Opvallend is het door bijbelteksten gekleurde taalgebruik. Met een zin als 'het kleine musje, waarvan er niet één op de aarde valt zonder dat God ervan weet en waarvan er geen twee voor een penningske verkocht worden of de Heere kent ze', krijgt de hoorder in de kerk direct een stuk bijbelkunde mee. Al lezende treffen we ook heel wat exegetisch materiaal aan over moeilijke én over heel bekende schriftplaatsen. Ds. Moerkerken noemt de oproep van Paulus 'Onderzoekt uzelfen of gij in het geloof zijt' opmerkelijk (blz. 105). Wie van ons vindt hier iets opmerkelijks aan? Wij geloven allemaal wel eens wat, antwoordt de schrijver. Maar Paulus roept de Korintiërs op om te onderzoeken of zij 'in' het geloof zijn, in het ware geloof. Ik moet ook eerlijk zeggen dat ik pas bij het lezen van deze catechismusverklaring enigszins een voorstelling heb gekregen van de *afgrond* uit Genesis 1:2.

Onze leermeester spreekt geen goede, aangename woorden over de mens in zijn doodstaat. 'Voelen we pijn? Dan gaan we onmiddellijk naar de dokter. We vragen om raad. Maar dat onze ziel verkommert en de eeuwige dood dreigt te zullen sterven,

dat deert ons niet' (blz. 689). In dit verband valt ook de separatie op. Bij de zinsnede uit de catechismus 'waardoor ik alles voor waarachtig houd', merkt ds. Moerkerken op: 'Dat betekent niet alleen maar dat ik ga geloven dat de Bijbel waar is, maar dat betekent dat ik voor de ontzaglijke vloek van de heilige God in Zijn Woord leer beven en leer vallen' (blz. 108). Zo'n zin roept op tot nauwkeurig zelfonderzoek. Dat separatie de gunning niet in de weg staat, bewijst een willekeurige zin uit de preek over Zondag 9: 'Dat is toch wat. Daar moeten jullie eens naast leggen wat de wereld jullie kan geven, jonge mensen... Vergeleken bij die hemelse Vader, die Schepper van hemel en aarde, is dat alles niets. Dat is nu het geluk van God volk, kinderen. Dat is een volk dat op aarde gelukkig is. Echt waar' (blz. 135).

Ds. Moerkerken bouwt in zijn verklaring de zaligheid van Gods Kerk niet – zoals sommigen in onze tijd helaas lijken te willen – op de zogeheten geloofsdaden van de mens, als het aannemen van beloften en aangrijpen van de zaligheid. Beslissend is de *gave* van het geloof in de wedergeboorte, de staatsverwisseling. De zaligheid hangt af van een Godsdaad. Scherp onderscheidde iemand als ds. G.H. Kersten tussen de gave en de oefening van het geloof, tussen het wezen en het welwezen van het geloof. Ds. Moerkerken trekt dit spoor met overtuiging door. 'Het is niet zo dat de Heere aan een kleine in de genade weinig toerekent en aan een geoefend kind van God veel toerekent' (blz. 328) en: 'Het kinschap van Gods volk hangt niet aan de stand van het genadeleven, het kinschap Gods hangt aan de staatsverwisseling' (blz. 136).

Hellenbroek

De nadruk op het Godswerk heeft niet als schaduwzijde – zoals bij ouderwetse Kuyperiaanse dominees nogal eens het geval was – een verwaarlozing van het bevindelijke element. Ons viel de teerheid op waarmee ds. Moerkerken spreekt over het beginnende leven der genade. 'O, die goedheid Gods! Heeft dat uw hart wel eens verbroken? Hebt u 's morgens uw kussen wel eens nat gemaakt, dat de Heere u nog draagt' (blz. 694). Opvallend is verder ds. Moerkerken zich bewust bedient van uitdrukkin-

gen die onder ons altijd zijn gebruikt. Verschillende malen citeert hij uit het vragenboekje van Hellenbroek en ook getuigt een uitspraak als 'Gods kinderen spraken vroeger wel eens van drieërlei afsnijding' van hoogachting voor het leven der genade van het voorgeslacht. Hiermee in verband staat een tastbare liefde tot de eigen gemeenten. We voelen op blz. 299 iets van de pijn over mensen die de kerk verlaten en zich verder gedragen als vogels die hun eigen nest bevuilen. 'Dat is een ellendig iets'. Deze liefde klinkt ook door bij andere punten van zorg, zoals het aanzitten aan het Heilig Avondmaal op 'zulke lichte gronden' (blz. 429), de teruglopende opkomst bij wekdiensten (blz. 536) en het gemakkelijk aanspreken van God als Vader. 'In het kerkelijk leven zijn er duizenden waar het Vader voor en Vader na is, terwijl u zich in gemoeide moet afvragen of u in uw leven wel de barensweeën van het kind worden kent'. Met nadruk klinkt het na deze passage: 'Het zij in liefde gezegd' (blz. 639).

De verklaring draagt op sommige plaatsen het stempel van de preken zoals ds. Moerkerken die gehouden heeft in de gemeenten die hij diende. Tijdens zo'n serie valt de nadruk nu eens op die passage, dan weer op die. Over het algemeen komen alle elementen uit de zondagsafdeling aan de orde, maar bij Zondag 23 is de

verklaring van de veelbetekenende woorden 'in zoverre ik zulke wel-daad met een gelovig hart aanneem' heel kort, terwijl we bij Zondag 50 een passage over de algemene genade missen.

Bij sommige passages zullen preeklezende ouderlingen even moeten opletten als ze deze verklaring lezen. Dat zal gebeuren bij een zin als: 'Wij leren onze studenten ook niet preken. Dat kan ik niet' (blz. 536), of: 'Denk niet dat ik hier sta als een man die dat elke dag beoefent' (blz. 692). De (haast te) grote lichamelijke inspanning die het persklaar maken van deze catechismus van onze leermeester heeft gevraagd, zal hier wel mede debet aan zijn. We mogen blij zijn dat ds. Moerkerken ondanks deze zorgen de kracht heeft ontvangen om door te zetten. We wensen deze verklaring van harte een goede ingang toe in onze gemeenten, in het bijzonder onder onze jongeren. Een idee voor een belijdenisgeschenk? Belangrijker is, met de woorden van de schrijver zelf: 'De Heere zegene deze uitgave'.

N.a.v. Ds. A. Moerkerken, Ons Troostboek; verklaring van de Heidelbergse Catechismus. Uitg. Den Hertog, Houten, 2004. 727 blz.; € 54,50.

Middelburg, ds. J.M.D. de Heer

geweten dat met een brandijzer lijkt toegeschroeid. Gewetensvorming is van het grootste belang. De één voelt zich (te) snel schuldig, de ander nooit.

Openstaand

Ze hebben allebei strafwerk gekregen van de wiskundedocent. Twee meisjes, die maar door gaan met kletsen en klieren. Melig en niet te stuiten. De volgende les inleveren. Eén van hen denkt: 'Misschien vergeet hij het wel, ik maak het niet. Dan heb ik geluk'. Maar de jonge docent denkt er wel degelijk aan en vraagt de meisjes het gemaakte werk in te leveren. Voor de één pakt dit slecht uit. Het werk wordt verdubbeld. En morgen inleveren. Dat redt ze nooit. 'Ik maak het gewoon niet. Morgen ben ik ziek of ik laat mijn vader wel een briefje schrijven'. Zo blijft de schuld open staan en komt er geen aflossing.

Bij dit voorval moet ik denken aan dat kleine kruidenierswinkeltje in het dorp waar wij woonden, ongeveer veertig jaar geleden. Daar haalden we de boodschappen en de oude dame schreef alles op in een notitieboekje. Aan het eind van de week kreeg ik geld mee om te betalen. Op een keer had ik te weinig geld bij me. Er stond veel meer op, dan moeder wel gedacht had. Was een deel van die spullen dan echt nog niet betaald? Een mens vergeet z'n schuld zo gauw. Veel sneller dan zijn bezit of recht! Zeker tegenover de Heere. Als de schuld nog open staat, is het een register dat tot de hemel reikt. Wat zal het zijn, als we te laat ontdekken dat er nog veel, ja alles open staat? Dan is het echt te laat en kan geen schuld meer worden kwijtesgescholden en vergeven. Niet meer te voldoen.

Schuldprobleem groeit

Onlangs konden we lezen dat het aantal huishoudens met problematische schulden in ons land blijft stijgen. Steeds meer mensen gaan over tot het sluiten van een schuldregeling. In 2003 steeg hun aantal met 23 % naar 21.500. We merken de recessie en ook al daalt de koopkracht, men wil vasthouden aan het bestaande welvaartsniveau. Wat 'vroeger' kon, moet nog kunnen en men koopt en leent. Oplopende schuld is geen probleem. Dat voel je niet. We houden de luxe vast en wat later komt

Schuld en genade

Hij holt mijn kamer binnen. Hui-lend. Dat jongetje uit klas één VWO. Ik denk: gevochten, in elkaar geslagen?! Maar nee, hij gooit het eruit, alsof hij geen seconde te verliezen heeft. 'Ik zie dit net in mijn bio-map en nu denkt u zeker dat ik...'. Hij overhandigt me de antwoorden van zijn Duitse repetitie van het vorige uur. 'Joh, droog je tranen maar, ik merk dat je eerlijk bent. Ik vertrouw je. Jij hebt dit per ongeluk gedaan. Dat zal ik ook tegen de juf van Duits zeggen. Geef maar hier en maak je geen zorgen.'

Soms kun je van buiten zien hoe het van binnen is. Deze dertienjarige,

die bang is dat ik zou denken dat hij z'n Duitse antwoorden bij de leswisseling heeft verbeterd, heeft zo'n eerlijke uitstraling, dat geen twijfel mogelijk is. Geweldig! 't Kan ook andersom. De docent zegt dat een knaap uit klas twee een brutale, zeg maar gerust grove uitdrukking tegen hem heeft gebruikt. Hij is eruit gestuurd en moet zich melden. De jongen ontkent in alle toonaarden. Ik vertrouw het niet en zet hem stevig onder druk. Getuigen zeggen dat zij het ook hebben gehoord, maar er volgt geen bekentenis. Glashard liegen! Wat een verschil in gewetenswerking. Bij de eerstgenoemde een sprekend geweten, bij de tweede een

zien we dan wel. Wie dan leeft, wie dan zorgt... In het door het Leger des Heils gepubliceerde jaarverslag kunnen we lezen dat steeds meer gezinnen dakloos raken. Puur door gebrek aan geld. Mensen kunnen niet rondkomen. Complete gezinnen worden uit huis gezet omdat ze de huur, gas, water en elektra niet meer kunnen betalen. Het aantal mensen dat aanklopt bij genoemde instelling neemt sterk toe. Er zullen best mensen wakker liggen van hun schuld. Hoe krijg ik dit ooit terug betaald? Alleen maar oplopende schulden.

Genade

Dit woord roept bij mij herinnering op uit m'n jeugdijaren. Soms werd er in het speelkwartier op het schoolplein van de lagere school niet uit menens gevochten. Je volgde de worsteling. Wanneer was deze afgelopen? Als de winnaar, bovenop zittend met de knieën op de bovenarmen van de onderligger, de keel van de verliezer dicht kneep en deze ten laatste "genade" uitstootte. Dan was het beslist en sprong de overwinnaar op, zijn rivaal met schaven en striemen achterlatend. Die had verloren, want hij had om genade geroepen! Heel anders ging het met Manasse. We lezen in 2 Kronieken 33 dat hij het aangezicht des Heeren, zijns Gods, ernstelijk aanbad. En hij vernederde zich voor het aangezicht van de God zijner vaderen. Dus ook hij riep eigenlijk om genade. Maar deze man verloor hierdoor de strijd niet, maar het werd juist tot eeuwige winst: "...en Hij liet Zich van hem verbidden, en hoorde zijn smeking, en bracht hem weder te Jeruzalem, in zijn koninkrijk." Dit ene woordje van totale overgave leidde tot ontferming en schuldvergeving.

Die zondige vrouw

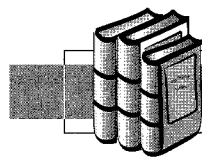
Ze hebben samen alweer straf verdiend. Het één volgt op het ander. Er schijnt geen eind aan te komen. Net een hele middag terug gekomen en nu alweer twee keer eruit gestuurd. Je probeert in zo'n geval iets uit bij die twee jongens. Over anderhalve maand is het rapportenvergadering. Dan komen jullie twee volle dagen terug, behalve als je je voor die tijd niet meer misdraagt. Dan scheld ik je de straf kwijt. Die dagen staan er, maar je kunt door goed gedrag je straf ontlopen. Straf kwijtschelden vanwege goed gedrag. Heel anders

ging het bij die vrouw. Tijdens één van de laatste godsdienstlessen vroeg ik aan de klas het grootste voorbeeld van genade uit de Bijbel te noemen. Dus voor wie zal het het grootste wonder zijn geweest dat hij of zij bekeerd is geworden. Eén meisje noemde de Samaritaanse vrouw uit Johannes 4. En misschien had ze gelijk. Een ander wees op de zondige vrouw uit Johannes 8. Door schriftgeleerden naar de tempel gesleurd omdat ze haar in overspel gegrepen hebben. De Joodse lieden willen Jezus verzoeken. Hij laat hen echter beschaamd heengaan. Alleen

de vrouw blijft achter. De Heere spreekt haar aan. Ik hoor haar niet om genade smeken, maar haar hart is hier wel mee vervuld. En ze krijgt genade en schuldvergeving, want de Heere veroordeelt haar niet, maar vermaant haar niet meer te zondigen. Genade om niet! Niet te verdienen. Enkel als gift om het eeuwige welbehagen. Schuld en genade bij twee vrouwen. Maar vergeet ook David en Manasse niet. "Mij, de grootste der zondaren is barmhartigheid geschied".

Barneveld,

A. Karens

Boekennieuws

John Bunyan, Genade in overvloed (opnieuw vertaald en bewerkt door J. de Jager), De Banier Utrecht 2003.104 pag., prijs € 14,95.

De Christenreis naar de eeuwigheid van John Bunyan is wereldwijd bekend. Veel taferelen in dit leerzame werk heeft Bunyan ontleend aan zijn eigen leven. Voor een beter verstaan van *De Christenreis* is het lezen van Bunyan's levensgeschiedenis dan ook heel verhelderend.

Bunyan heeft zijn eigen levensweg beschreven in *Genade overvloeiende voor de grootste der zondaren*. Dit boek was echter wat moeilijk toegankelijk. Nu heeft dhr. J. de Jager het opnieuw uit het Engels vertaald en wat vereenvoudigd. Het is nu uitgegeven onder de titel *Genade in overvloed*. Dit boekje toont het zuivere Godswerk in het leven van een zondaar, die voor God niet bestaan kan. Het is erg leerzaam. Zo lezen we, dat roepstemmen op zichzelf een ziel niet tot nieuw leven brengen (12), dat niemand zelf de weg weet te vinden, die ten leven leidt (14), hoe Bunyan de Bijbel 'met nieuwe ogen' begon te lezen (26), dat een pasbeginnende op de weg geneigd is zélf aan het werk te gaan. Maar: 'Ik was bang om zo gauw mogelijk rust te zoeken in plaats van vergeving te ontvangen, zoals sommigen dit doen, die niet bezorgd zijn hoe zij hun schuld zullen kwijtraken.' (40).

We lezen van Bunyan's verbrokenheid en vijandschap, van aanvechting en vertroosting, van opwas en verachtering. Soms kan Bunyan niet méér uitbrengen dan: 'O Heere, aanschouw mijn ellende.' En soms kan hij door moedeloosheid helemaal niet meer bidden.

Wat een onuitsprekelijk wonder was

het voor Bunyan, toen hij voor het eerst bij God vandaan verruiming mocht ontvangen. Maar ook bij hem was het: 'Zo genoten, en zo weer toegesloten.' Steeds weer blijkt in dit boek, dat het geloof een *geschonken* geloof is. Bunyan moest zichzelf aanklagen, omdat 'hij de Heere voor een kleinigheid weer kon laten gaan.' (53). Bunyan's eigen onmogelijkheid is van alle tijden: 'Gods kinderen wezen mij op de beloften. Zij hadden mij echter net zo goed kunnen zeggen dat ik met mijn vinger de zon moest aanraken.' (37) Bunyan's volstreekte afhankelijkheid van de Heilige Geest gold ook het gebed. Niet voor niets maakt Bunyan verschil tussen 'een gebed' en 'een gebed des geloofs' (68).

De weg van Bunyan was een bijzondere weg. Hij heeft te kampen gehad met hevige aanvallen en bestrijdingen van de satan, hij werd zelfs tot aan godloochening en godslastering gebracht. Maar hij heeft mede daardoor leren walgen van zichzelf (vgl. Ez. 36:31). En anderen heeft hij hierdoor kunnen waarschuwen voor de listen van de duivel. Zo is Bunyan velen tot zegen geweest, juist ook de bekommerden, die hij toeroept: 'O vrienden, roep tot God, of Hij Jezus Christus aan u wil openbaren. Er is geen Leraar zoals Hij!' (50).

Het boek is aantrekkelijk uitgevoerd. Achterin is een uitvoerig tekstregister opgenomen bij vier werken van Bunyan; dit is behulpzaam bij verdere studie en laat meteen zien hoe de penenvruchten van Bunyan steeds verbonden zijn met het Woord van God. Mede door de mooie illustraties is dit boek geschikt voor oud én jong.

Van harte aanbevolen.

Veenendaal, H.A. van Zetten

Ds. C.A. van Dieren, Uw trouw zal nooit vergaan; Uitg. gebr. Koster, Barneveld; 167 blz.; ISBN 90 55512982; € 14,75.

"Uw trouw zal nooit vergaan" is het zesde deel in een prekenreeks over het leven van David, geschreven door ds. C.A. van Dieren. In deze prekenbundel staan elf preken over de laatste levensjaren van David. De eerste zes preken gaan over Davids handelwijze met de Gibeonieten, overdacht vanuit 2 Samuël 21: 1-14. De hongersnood als tuchtroede Gods treft het volk Israël. Na geruime tijd brengt het de koning in de nood, wat toch deze hongersnood betekent. Het is vanwege de Gibeonieten. Koning Saul had het eenmaal gesloten verbond voor Gods aangezicht tussen Jozua en de Gibeonieten verbroken. De straf daarop bleef wel lang uit, maar Gods oordelen komen. De Heere doet recht aan het zuchtend hoopje volk van Gibeonieten. Zij eisen de dood van zeven mannen. Wat dreef deze mensen? Wraakzucht? "Mensen, er is een goddeloze wraak, waar we van nature allemaal vol van zitten. (...) Maar er is ook nog een andere wraak. Dat is de wraak uit Psalm 139: "Zou ik niet haten, HEERE, die U haten? Ik haat hen met volkomen haat." Nee, dat is geen wraakzucht, maar dat is haat vanwege de beledigingen des Heeren. Dan gaat het óns niet aan, maar dan gaat het vanwege de ontering Gods. Dat ligt op het hart van de Gibeonieten. Ze zijn niet uit op hun eer ten koste van Gods eer, maar het gaat ze er om hoe God verzoend zal worden en hoe Israël van het oordeel van de hongersnood verlost wordt." (Blz.48).

Duidelijk komt in deze geschiedenis naar voren, dat alleen in de weg van het gericht God verzoend wordt, vanwege de schuld van het volk. De lessen voor het geestelijk leven worden helder verwoord. Een enkel citaat willen we noemen naar aanleiding van de preek over 2 Sam. 21:8-9: "Is er nog een volk dat alleen maar door bloed behouden kan worden? Hebt u geen garf meer om Pascha te houden? Hebt u niets meer om God te offeren? Dan wordt Christus alles en wil Hij ook alles zijn. Het is een eeuwig wonder dat God met een welgevalen op dat Offer neerziet. Dat Offer hangt tussen een gevloekte zondaar en een rechtseinde hemel. Zo is de hitte van Gods gramschap geblust. Geen toorn, geen gramschap bleef nog over, maar Christus bracht genade en vrede, met behoud van Gods recht en eer. Dan hebben op die ene dag twee partijen op dat Offer gezien. Daar was een bevredigd God en een volk dat de vrede mocht ontvangen. Dat volk ont-

ving leven, zaligheid, gemeenschap herstelling van het verbond. En dat alles is louter genade, om de volkomen betaling van Hem. Dat is nu de prediking van het Evangelie: hoe God aan Zijn eer komt en een helwaardige in gunst en in gemeenschap met de Heere hersteld kan worden." (Blz. 75). Na deze zes preken volgt nog een preek over de strijd van David tegen de Filistijnen. Een strijd, die hij tot het einde van zijn leven strijden moest. Vervolgens nog een drietal preken over de zonde van de volkstelling en het altaar op de dorsvloer van Arauna. En tenslotte een preek over Davids afscheidslied uit 2 Sam. 23:5. David hield aan het einde van zijn leven slechts schuld aan eigen kant over. Nochtans mocht hij roemen in het eeuwig verbond Gods. Hij mocht door geschonken geloof rusten op het vaste fundament van het Goddelijk welbehagen. De Heere mocht ook deze preken van onze ambtsbroeder tot een rijke zegen stellen en er bovenal Zijn grote Naam door willen verheerlijken.

Van harte aanbevolen.

Ds. G. Mouw, Het leven van Abraham; Uitg. gebr. Koster, Barneveld, 432 blz.; ISBN 90 55512788; € 26,50.

Van de hand van ds. G. Mouw uit Uddel verscheen "Het leven van Abraham." Dit boek bevat twintig bijbellezingen vanuit Genesis. Bijzonder wordt het veelbewogen leven van Abraham behandeld. Het leven van deze aartsvader, die wel genoemd wordt de vader aller gelovigen, wordt ons schriftuurlijk en bevindelijk verklaard.

De Engelse schrijver A.W. Pink heeft in zijn verklaring over het boek Genesis geschreven, dat we in het leven van Abraham de waarheid kunnen zien van de Goddelijke soevereiniteit. Dat komt ook duidelijk uit in de eerste bijbellezing over de roeping van Abraham. Het gaat dan bijzonder over de inwendige roeping, die nodig is in ons aller leven tot zaligheid. Een enkel citaat: "Waar de oorzaak van de inwendige roeping ligt? Wel, de verkiezende liefde is van eeuwigheid en het genadeverbond wordt beheerst door de verkiezing. De Heere heeft Zich van eeuwigheid een volk verkoren en heeft onderhandeld hoe zij tot de zaligheid zullen komen. En dan staat ook hier het woord 'HEERE' met hoofdletters. Dat wil zeggen: 'de VerbondsJehova. De 'IK ZAL ZIJN DIE IK ZIJN ZAL', Die van eeuwigheid in Zichzelf bewogen is geweest en in Christus een volk verkoren heeft

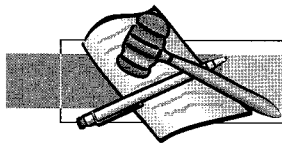
wier namen opgetekend zijn in het Boek des levens des Lams. In dat Boek des levens is ook de naam van Adam opgetekend, en van Eva. Daar is de naam van Abram in opgetekend, van Manasse, van Levi; daarin zijn alle namen van Zijn keurlingen opgetekend. Zou onze naam er ook in staan?" (Blz. 15).

In het leven van Abraham waren ook veel momenten van zondig ongelooft en handelen tegen Gods wil. Ook deze gedeelten worden op eerlijke wijze behandeld. Tegenover zoveel ontrouw schittert de trouw des Heeren des te meer. Maar hoe duidelijk komt in het leven van Abraham ook uit op welk een wonderlijke wijze de Heere door het onmogelijke heen Zijn Woord steeds waar maakt. Bijzonder is dat te lezen in de bijbellezing over Abrahams offerande op de berg Moria (Gen. 22). Als daar gesproken wordt over de gang die Izak maken moest, door het onmogelijke heen, dan lezen we: "Het hout werd erop gelegd en Izak werd erop gebonden. En weet u wat zo'n wonder is? Abraham heeft de boodschap hier aan Izak verklaard. Mijn zoon, ik heb een opdracht van 's hemelswege: Je zult aan de Heere worden geofferd. Dat heeft de Heere gezegd; en dat was wat voor Abraham! Maar wat was die boodschap voor Izak! Hij werd op het altaar gelegd. Hij moest de dood in, en hij had het Lam nog niet gezien. Dan is het in de waarneming een verloren zaak, maar hij mocht door de liefde Gods worden ingewonnen en overwonnen. Wij kunnen gemakkelijk zeggen dat we de Heere meer liefhebben dan onze eigen zaligheid, maar dat houdt wat in, want dan is het verloren, verloren, verloren! Dat betekent: het recht lieven, de deugden Gods omhelzen (...). (blz.384). Om daarna te mogen leren: "Maar nu het wonder: Hij is in vrijheid gesteld, omdat een Ander die plaats zou innemen. De ram wees heen naar de dierbare Middelaar, Die in de volheid des tijds zou komen. De Heere had Zichzelf een lam ten brandoffer voorzien." (blz. 385).

De laatste bijbellezing handelt niet meer over Abraham, maar over de onberouwelijke keuze van Rebekka. Eigenlijk over het leven van Izak. Wellicht verschijnt er over deze aartsvader ook nog eens een serie bijbellezingen van de hand van onze medebroeder.

Tenslotte sluiten we ons aan bij de bede, die we op de achterzijde van het boek aantreffen: "...dat Abrahams ongelooft ons tot waarschuwing en zijn geloof tot voorbeeld mag zijn."

De Valk-Wekerom, ds. B.J. van Boven

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

te Beekbergen en te Sint-Annaland;
ds. D. de Wit te Nieuw-Beijerland;
te 's-Gravenzande en Utrecht;
ds. B. van der Heiden te Alblasserdam;
te Hamilton (Canada);
ds. C.A. van Dieren te Rijssen-Noord.

Bedankt:

voor Aagtekerke:
ds. G.J.N. Moens te Goes;
Voor Borssele:
ds. D. de Wit te Nieuw-Beijerland;
voor Gorinchem:
ds. D.W. Tuinier te Terwolde-De Vecht;
voor Leiderdorp en Enkhuizen:
ds. B. van der Heiden te Alblasserdam;
voor Oudemirdum:
ds. A. Vermeij te Elspeet;
voor Ridderkerk en voor
Wolphaartsdijk:
ds. M. Karens te Werkendam;
voor Rilland-Bath:
ds. M. Golverdingen te Boskoop;
voor Rotterdam-Zuidwijk,
ds. H. Hofman te Waarde.

MUTATIES

KERKELIJK JAARBOEK 2004

Pag. 118, gemeente BODEGRAVEN
De nieuwe scriba is: J.P. Proos,
Merel 18, 2411 KN Bodegraven, tel.
0172-611012,
e-mail: J.P. Proos@filternet.nl.

VERSLAG VERGADERING

CLASSIS KAMPEN OP 28 OKTOBER 2004 TE KAMPEN

Als consulent van de roepende kerk,
te weten de gemeente Kampen, opent
ds. E. Hakvoort de vergadering en
heet hij allen hartelijk welkom.
Hierbij worden in het bijzonder wel-
kom geheten de nieuwbenoemde
evangelist voor Leeuwarden, br. S.
de Visser uit Aagtekerke, en br. Van
de Breevaart die voor het laatst de
classisvergadering zal bijwonen.
Ook ds. Bakker, die voor het eerst als
predikant naar de classis is afgevaardigd,
wordt een hartelijk welkom
toegeroepen.

Te memoreren gebeurtenissen

Gememoreerd wordt het verheugende
feit dat ds. J.J. Tanis van Kapelle-

Biezeling het beroep naar de
gemeente Kampen heeft mogen aan-
nemen. Ook wordt gememoreerd het
overlijden van oud-ouderling A.J.
Regterschot die van 1958 tot 1965 de
gemeente Kampen als diaken heeft
gediend en vanaf die tijd tot 1999 –
met een onderbreking van drie jaar –
als ouderling.

Opening

De tijdelijke preses verzoekt te zin-
gen Psalm 119 : 2 en 22. Vervolgens
leest hij Handelingen 19 de verzen 1
tot en met 20. Hierna gaat hij voor in
gebed.

Vervolgens mediteert ds. Hakvoort
over het 20e vers van het gelezen
Schriftgedeelte. *"Alzo wies het
Woord des Heeren met macht, en nam
de overhand"*, waarbij hij dit vers
plaatste in het kader van de aanstaande
herdenking van de Reformatie.

Moderamen

Het moderamen wordt als volgt
samengesteld:

Preses: Ds. G. Hoogerland

Assessoren: Ds. E. Hakvoort en
Ds. A. Schot.

Scribae: Ouderlingen J. Bonhof
en F. J. Verweij.

Quaestor: Ouderling F. Janse.

Notulen

De notulen van de classisvergadering
van 18 maart en 9 juli 2004 worden
zonder op- of aanmerkingen vastge-
steld.

Ingekomen stukken

Naast de notulen van verschillende
vergaderingen van de classis Barne-
veld en Rijssen is er een brief van de
Nigeria Reformed Church waarin zij
dankzeggen voor het ontvangen
avondmaalstel van de voormalige
gemeente Lemmer.

Rapport

Het rapport over diaconale zaken van
de classisdiakenen geeft geen aanlei-
ding tot het stellen van vragen.
Onder dankzegging aan de broeders
classisdiakenen wordt daarvan ken-
nis genomen.

Evangelisatiewerk Leeuwarden

De preses richt zich in eerste instan-
tie tot evangelist Van de Breevaart in
verband met diens afscheid als evan-
gelist. Zeseneenhalfjaar heeft br. Van

de Breevaart mogen arbeiden op de
post. Dan is het niet de bedoeling de
mens de eer te geven, maar de Heere,
Die br. Van de Breevaart in staat
heeft gesteld dit werk te vervullen.
God weet wat de vrucht is geweest
op deze arbeid. In Matth. 25 spreekt
de Heere de dienstknachten die met
hun talenten gewoekerd hebben aan
met de titel "goede en getrouwe
dienstknachten". Dat durven ze niet
van zichzelf te zeggen. Maar Hij
zegt: "Over weinig getrouw geweest,
maar over veel zal ik u zetten." En
wat een belofte volgt er dan: "Ga in,
in de vreugde uws Heeren". Namens
de classis wenst de preses br. Van de
Breevaart, zijn vrouw en kinderen
Gods zegen toe in de toekomst.

Hierna spreekt ds. Schot als lid van
het deputaatschap voor Evangelisatie
en als diens mentor een welkomst-
woord aan het adres van br. S. de
Visser uit Aagtekerke. Hij geeft aan
hoe de Heere kennelijk het hart van
br. De Visser heeft geneid om te
reageren op de geplaatste oproep en
hoe deputaten tot benoeming van
hem mochten komen. De Heere doet
geen half werk, aldus ds. Schot.

Hierop richt br. De Visser zich met
enkele woorden tot de classis. De
Heere heeft geroepen en hem bemoe-
digd met de woorden van Jesaja: *"Ik
zal zeggen tot het noorden: Geef; en
tot het zuiden: Houd niet terug; breng
Mijn zonen van verre, en Mijn doch-
ters van het einde der aarde."* Op ver-
zoek van de preses worden zowel br.
Van de Breevaart als br. De Visser
staande toegezongen Psalm 134:3.

Naar aanleiding van het van het
deputaatschap ontvangen schrijven
wordt deputaat br. K.H. de Heer toe-
gevoegd aan de classicale evangeli-
satiecommissie, dit in de plaats van
evangelist Baan. Een voorstel tot
wijziging van het reglement wordt
door de classis geaccepteerd. Het
betreft enkele geringe wijzigingen.
Tenslotte wordt de door de classicale
evangelisatiecommissie opgestelde
begroting voor het jaar 2005 bespro-
ken. Deze is nog onder voorbehoud
opgesteld, omdat eerst na de gereed-
koming van het inloophuis en het
aanvangen van de werkzaamheden
van de nieuwe evangelist in het voor-
jaar het werk kan worden opgestart.
De gevraagde bijdrage van de clas-
sisgemeenten zal D.V. op de voor-
jaarsclassis worden vastgesteld, als
ook de begroting van de Stichting
Evangelisatiewerk Friesland, waarin

de begroting van de classicale evangelisatiecommissie zal worden verwerkt, ter tafel zal zijn.

Verrekening van onkosten

De bijdrage (waarin al zoveel mogelijk rekening is gehouden met de toenemende kosten van het evangelisatiewerk) wordt vastgesteld op € 2,00 per lid en dooplid.

De afgevaardigden van Kampen hebben de jaarlijkse controle over de boeken uitgevoerd. Ze hebben alle bescheiden in orde bevonden.

Aanwijzen roepende kerk

Als roepende kerk voor de eerstvolgende classisvergadering is de gemeente van Lelystad aan de beurt. De vergadering zal D.V. op 31 maart 2005 te Kampen gehouden worden en vangt aan 's morgens om 10.00 uur. Ds. Schot zal als consulent van Lelystad de vergadering openen en is

tevens preses bij toerbeurt.

Sluiting

In zijn slotwoord spreekt ds. Hoogerland zijn blijdschap erover uit dat er in eensgezindheid mocht worden vergaderd. Daar hoeven wij ons echter niet voor op de borst te slaan: de Heere gaf dit.

De koster wordt bedankt voor de verzorging en het orgelspel en de kerkenraad van Kampen voor het beschikbaar stellen van de vergaderruimte.

De oudste afgevaardigde van de roepende kerk, oud. Vogelaar van Kampen, wordt verzocht de vergadering te beëindigen. Deze verzoekt te zingen Psalm 123 : 1 en 2, waarna hij voorgaat in dankgebed. Hierna sluit de preses de vergadering.

Namens het moderamen:
J. Bonhof, scriba

2005 organiseert Helpende Handen een gespreksavond rond gedragsproblemen, voortkomend uit bijvoorbeeld ADHD of PDD-NOS. Ouders en andere belangstellenden zijn die avond van harte welkom. Mw. drs. A.E. van Steensel-van der Wulp hoopt een inleiding te houden over **Gedragsproblemen: aanstelleritis of werkelijkheid?**

Daarna is er veel gelegenheid om met elkaar over dit onderwerp door te praten en ervaringen uit te wisselen.

De avond wordt gehouden in Ridderkerk.

Voor meer informatie en opgave (graag vóór 12 januari a.s.) kunt u bellen naar het landelijk bureau van Helpende Handen: 0348-489970. E-mailen kan ook: info@helpendehanden.nl.

PROMOTIE

Op 25 november jl. verdedigde ons gemeentelid dhr. B.J. Bosch met succes zijn proefschrift "The Coronavirus Spike Protein." Het betreft een onderzoek naar de gedragingen van speciale virussen, zoals het bekende SARS-virus.

Met zijn verkregen graad van doctor aan de Universiteit van Utrecht willen wij Berend Jan van harte gelukwensen. De Heere geven Zijn zegen, ook bij verder onderzoek, tot nut van mens en dier.

Kerkenraad Geref. Gemeente Lisse.

Berichten

DISTRICTSBIJEENKOMSTEN JBGG

District Oost (+16) Arnhem

Op D.V. **15 januari a.s.** hoopt dhr. J.H. Mauritz een lezing te verzorgen over het onderwerp: "Betrokken of vertrokken". Deze districtsbijeenkomst wordt gehouden in de kerk van de Geref. Gemeente te Arnhem, Groen van Prinstererstraat 1 en begint om 19.30 uur.

District West (+16) Moerkapelle

Op D.V. zaterdag **15 januari a.s.** zal er een districtavond gehouden worden in de kerk van de Geref. Gemeente in Moerkapelle, Kerkstraat 8a. Dhr. A. Karels zal een inleiding houden over: "Belijdenis doen, kan ik dat?" Aanvang 19.45 uur.

HERUITGAVE BOEK BENTHUIZEN

In november 1990 verscheen een boek over de 150-jarige geschiedenis van de Geref. Gemeente te Benthuisen: "Weerdigh 't aenmercken", geschreven door L. Vogelaar met medewerking van C. Bregman.

Ruim veertien jaar na dato is nu de tweede druk verschenen. De auteur heeft hieraan een beschrijving van de periode 1990-2004 toegevoegd.

Het boek telt 307 pagina's en is voor slechts € 12,50 plus verzendkosten

verkrijgbaar bij P. van Veen, Roode Kruisstraat 9, 2731 EV Benthuisen, tel. 079-3416050, e-mail: pvanveen@kliksafe.nl. Rekeningnr. Rabobank: 160114292.

GESPREKSAVOND GEDRAGSPROBLEMEN

D.V. donderdagavond **20 januari**

Predikbeurten

ZONDAG 2 JANUARI 2005

Aagtekerke 9.30, 14.30 en 19.00 uur ds. M. Karens; Alblisserdam 9.30 uur ds. B. van der Heiden en 17.00 uur ds. W.J. Karels; Almelo 15.00 uur ds. Tuinier; Alphen aan den Rijn 16.00 uur ds. Clements; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Amsterdam-Noord 18.30 uur ds. Neele; Andijk 19.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. Meeuse; Arnhem 10.00 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Barendrecht (in CGK; Voordijk 252) 13.30 en 19.00 uur ds. Mijnders; Barneveld 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. Tuinier; Benthuisen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Berkenwoude 14.30 uur ds. Van der Net; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Breda 15.30

uur ds. P. Mulder; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur leesdienst; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur leesdienst; Delft 10.00 en 17.00 uur ds. Zippro; Deventer 10.00 uur ds. Kleppe en 14.30 uur ds. Meeuse; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Dordrecht (Pauluskerk, Nassauweg) 10.00 en 18.30 uur ds. P. Mulder; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Hoogerland; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 12.00 en 19.00 uur leesdienst; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Vermeij; Emmeloord 18.00 uur ds. Kleppe; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Enter 15.00 uur ds. J. Karels; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur

ds. Hakvoort; Gouda 9.30 uur en 16.30 uur leesdienst; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30 uur en 18.00 uur ds. Schipper en 14.00 uur leesdienst; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 uur ds. Mijnders; Hoogeveen 9.30 en 15.30 uur ds. Schot; Houten 11.00 en 17.00 uur ds. Van der Net; Kampen 19.00 uur ds. Terlouw; Kapelle-Biezeling 9.30 en 14.00 uur leesdienst en 18.00 uur ds. Tanis; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Gunst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Krabben-dijke 9.30 en 14.00 uur leesdienst en 18.00 uur ds. Verschuure; Krimpen a/d IJssel 9.30 uur ds. W.J. Karels en 14.30 uur ds. Silfhout; Leerdam 10.00 en 18.00 uur ds. Melis; Leiderdorp 10.00 uur ds. Paul; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. Van Dieren; Melissant 10.00 en 18.00 uur stud. Van Belzen; Middelburg-Centrum 9.30, 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Moerkapelle 9.30 (doventolk) en 18.30 uur ds. Boogaard; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. De Wit; Nieuwdorp 18.30 uur ds. Van Gelder; Nieuwerkerk Zld (kerk aan de Ooststraat) 9.00 en 15.30 uur ds. Van Aalst; Nijkerk 14.30 uur ds. L. Blok; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur leesdienst; Oostburg 15.30 uur ds. De Heer; Oosterend-Texel 10.00 en 18.00 uur ds. Van Dijk; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. C. Harinck; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. G. Pater; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Ouddorp 15.00 uur stud. Van Belzen; Oudemirdum 9.30 en 14.30 uur ds. Terlouw; Poortvliet 14.00 uur ds. Verweij; Rhenen (kerk: Kon. Elisabethplantsoen) 12.00 en 18.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 9.30 uur ds. Baaijens en 14.30 uur ds. De Wit; Ridderkerk-Slikkerveer 16.00 uur ds. B. van der Heiden (bev.amtsdr.); Rijssen-Noord 9.30, 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 uur ds. Mol en 15.00 uur ds. Schreuder; Rijssen-Zuid 9.30 uur (bev. amtsdr.) en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 uur ds. Moerkerken; Rotterdam-Centrum 10.00 en 17.00 uur ds. J. de Pater; Rotterdam-Zuidwijk 19.15 uur ds. Van der Net; Scherpenisse 9.30 uur en 18.30 uur ds. Brugge en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. Van Boven; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Soest 9.30 uur ds. Van Ekeveld en 19.00 uur ds. Visscher; Spijkenisse 16.30 uur ds. Baaijens; Terneuzen 10.00 en 18.30 uur ds. De Heer; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur leesdienst; Tholen 10.00 en 14.30 uur leesdienst en 18.30 uur ds. De Jongste; Tricht-Geldermalsen 15.30 uur ds. Melis; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Bakker; Utrecht 10.00 uur ds. Bac (bev.amtsdr.); Veen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Veenendaal 15.00 uur ds. F. Mulder; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. Vreug-

denhil; Waarde 9.30 uur ds. Hofman en 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. Moens; Wierden 9.30 uur ds. J. Karels; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. Van Gelder; Yerseke 9.30 uur en 18.00 uur ds. Verweij en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. Clements; Zwijndrecht 14.30 uur ds. W.J. Karels; Zwolle 19.00 uur ds. Schot.

DINSDAG 4 JANUARI 2005

Leerdam 19.30 uur ds. Van Ekeveld; Oud Beijerland 19.30 uur ds. Van Krimpen (Bijbellesing).

WOENSDAG 5 JANUARI 2005

Nunspeet 19.30 uur ds. Schot (Bijbellesing); Ouddorp 19.30 uur ds. Van der Net; Wageningen 19.30 uur ds. F. Mulder (Bijbellesing); Zeist 19.30 uur ds. Van Ekeveld (Bijbellesing).

DONDERDAG 6 JANUARI 2005

Aalst 19.30 uur ds. F. Mulder; Barneveld 19.30 uur ds. Schot (voor de zending); Borsselle 19.30 uur stud. Van Manen; 's-Gravenzande 19.45 uur ds. Schipper; Meeuwen 19.30 uur ds. Mondria; Oudemirdum 19.30 uur ds. Van Krimpen (H.D.); Westzaan 19.30 uur ds. Van der Net.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Evangelist G. Baan; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; diensten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; kerkgebouw Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Samenkomsten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur.

U bent hartelijk welkom in onze evangelisatiepost van dinsdag t/m zaterdag tussen 10.00 - 16.00 uur!

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Vacant; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur. Zondag 2 januari: 9.30 en 15.00 uur leesdienst.

Merksem:

Evangelist A. van Setten; Prot. Kerk, Oude Barreellei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Evangelist H.J. van den Boogaart; kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Diensten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur. Zondag 2 januari: 10.00 evang. H.J. van den Boogaart en 18.30 uur ds. M. Mondria. U bent hartelijk welkom in de BIJBEL-winkel van dinsdag t/m zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

Advertenties

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente van Randburg Z.A. geeft met droefheid kennis, dat de Heere op Zijn tijd tot Zich heeft genomen ons lid en emeritus predikant

ds. Lambertus Huisman

in de leeftijd van 78 jaar.

Vele malen heeft hij het Woord Gods onder ons mogen bedienen. De Heere ondersteune en trooste zijn diep bedroefde vrouw, zijn kinderen en kleinkinderen. Dat deze roepstem nog aan ons aller hart geheiligd moge worden.

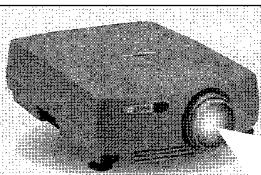
De begrafenisplechtigheid, welke vooraf gegaan werd door een kerkdienst in de Gereformeerde Kerk te Potschefstroom en welke geleid werd door ds. J.M. Kleppe, heeft plaats gevonden op 20 december j.l.

Namens de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente van Randburg Zuid Afrika

W. Zwemstra, preses
M. Boer, scriba

Predikanten, studenten, docenten, zendingsarbeiders en -sters evangelisten, predikantsweduwen, kerkenraden, familie en vrienden in Nederland, Amerika en Canada Gods onmisbare zegen toegewenst.
Ds. en mevr. Mol, Rijssen

Familie en vrienden bedankt voor de vele ontvangen wensen.
Wederkerig een gezegend 2005 toegewenst.
Wed. mw.
T.L. van den Noort-van de Velde

- *Nederland en de geestelijke nood van onze naaste*
- *Het werk van onze evangelisten*
- *Noodzaak van evangelisatie*

Voor kerkenraden, verenigingen, commissies enz. heeft het Deputaatschap Evangelisatie een informatieve presentatie over het evangelisatiewerk in Nederland en België. Onze voorlichter komt graag bij u langs (ook overdag).

DIA-PRESENTATIE EVANGELISATIEWERK

DEPUTAATSCHAP EVANGELISATIE
GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Voorlichter dhr. C.W. van Haften: 0341-253588

Voor het jaar 2005 wensen wij curatorium, docenten, predikanten, emerituspredikanten, predikantsweduwen, zendingswerkers, evangelisten, kerkenraden en gemeenteleden des Heeren onmisbare hulp en zegen toe.

Studenten van de
Theologische School
te Rotterdam.

Begrafenisonderneming STAM

Planetenlaan 26, 2957 SN Nw.Lekkerland
Tel. 0184 - 685240. – Geen crematies –

RST
Zorgverleners

KRAAMZORG

THUISZORG

RST Zorgverleners.
600 zorgverleners staan voor u klaar!
Voor identiteit en kwaliteit.

Bel voor informatie over kraamzorg, wijkzorg, gespecialiseerde verzorging, verpleging, (huishoudelijke) verzorging: 0342 - 42 23 24.
Of wordt zelf RST Zorgverlener!
Reageer op: 0342 - 40 54 65 of info@rstzorg.nl.

Identiteit
Kwaliteit!

Tel (0342) 42 23 24

Burg. Kuntzelan 27-a • Postbus 154
3770 AD Barneveld • Fax (0342) 42 25 50
www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl

Wij verzorgen begrafenissen in alle plaatsen op de Veluwe en in Rijssen en aangrenzende gebieden.

Geen crematies.

Ongeacht bij welke begrafenisvereniging of begrafenisfonds men is aangesloten.

Begrafenisverzorging Vos

Aardhuisweg 74, 3888 MG Uddel
tel. (0577) 401689, fax (0577) 401027

BEGRAFENISVERZORGING VOS - VERTROUWD VERZORGD

LEERKRACHTEN NODIG

Calvin Christian School in Alberta, Canada

Verleden jaar werden wij verblijd met twee leerkrachten uit Nederland! Wij vragen er een paar bij voor het komende schooljaar 2004-2005. Zowel in de lagere als in de hogere groepen.

Neem voor verdere informatie contact op met:
Dhr. J. P. de Wilde (Nederland): tel. 0182-613257
Directeur: William Grisnich: tel. 001-403 320 1650
(let op: 8 uur tijdsverschil!)
E-mail: wgrisnich@ccschool.ca

Te koop: L Chalet op zeer rustig park in Uddel. Eigen grond z.g.a.n. bouwj. 2003. Tel. 0577-400697 b.g.g. 06-20265796

TE KOOP - BENTHUIZEN

Ruim, goed onderhouden eensgezinswoning (ca 380 m3).
Beg. gr.: z-kamer met hoek openhaard, plavuizen met vloerverwarming, luxe keuken (2001) en bijkeuken. 1e etage: 4 sl. kamers badkamer met toilet. 2e etage: 2 sl. kamers en werkkruimte, cv (2002)
Tuin: 11 mtr diep met stenen berging
Oplevering: ca. okt. 2005
Vraagprijs € 249.000 kk
Tel: 079-3317900/06-53771499

Te huur **ruime vakantiewoning** in Zuid-Alberta, Canada, omgeving van Lethbridge.
Prachtig gelegen, uitzicht op rivier, prairie en Rocky Mountains, dichtbij dorp en kerken.
Voor inlichtingen 00-1403-553-4023.
Hollands sprekend.

Collectebonnen machinaal tellen?
vraag demo en/of referentie
0548-515415

IN LIEFDEVOLLE HERINNERING...

Uw gedachten over een uniek gedenkteken geven wij gestalte in natuursteen. Vraag naar het fotoboek met vele voorbeelden.

Goes: Ronde Ringbaan-West
Telefoon (0113) 216555

Middelburg: Arnesteinweg 40
Telefoon (0118) 612579

Zoetermeer: Argonstraat 66
Industrieterrein Lansinghage
Telefoon (079) 3615010

Email: info@grafgedenktekens.nl

Beste wensen aan u allen voor het nieuw jaar

Ds. O. Winslow

Nachtegaalslied van David à € **12,80**

De oude schoolmatres à € **9,75**

W. Floor

Al eenv. oef. compleet à € **64,50**
na 31-12-2004 € **69,50**

Ds. Jac. Durham:

Boek uitlegging de Openbaring à € **135,00**
na 31-12-2004 € **149,50**

WB BOEKHANDEL UITGEVERIJ
van Wijngaarden

Vliegersvelderlaan 15 • 3771 XE Barneveld
Tel. 0342 - 417335 • Fax -342 - 417335

Nieuw project

Stichting China

Stichting China is gestart met
vertaling van de
Commentaren van Calvijn

Een noodzakelijk project!

De Chinese huisgemeenten nu ook in de
voetsporen van Calvijn
laat de Muur geen belemmering zijn!

Steun de vervolgd kerk in China en
maak een gift over op

giro 320666

Info/secretariaat
Postbus 1150 • 3900 BD Veenendaal
tel. 0318-310320 • e-mail info@stichtingchina.nl
Giro 320666 t.n.v. Stichting China
www.stichtingchina.nl

Begravenis Verzorging Tollenaar
Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen
Tel. 0115-612554 - Geen crematies

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ Horssen bv

DORPSSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkebijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

Te koop gevraagd: THEOLOGISCHE EN AANVERWANTE BOEKEN.
Antiquariaat Den Hertog/G.J. Zwoferink, tel. zaak: 030-634 66 81

WESOTRONIC

Wesotronic introduceert DE OPLOSSING
voor kerktelefonie:

Het DKtel systeem

(Draadloze Kerktelefoon via de ether)

De belangrijkste voordelen zijn:

- ✓ geen telefoonkosten / internetaansluiting
- ✓ aanmerkelijk goedkoper dan andere systemen
- ✓ uitstekende geluidskwaliteit
- ✓ eenvoudig en flexibel in gebruik

Het Agentschap Telecom heeft officieel
toestemming verleend om het DKtel
systeem per 1 januari 2005 in gebruik
te nemen!

Wesotronic B.V.
Nunspeet, Barendrecht
Telefoon 0341 - 271000
www.wesotronic.nl

In samenwerking
met sKN

KLASSE MAAKT ONDERSCHIED

Stolk Orgels
is hoofddealer van:
Johannus - Eminent
Domus - Ahlborn

**Stolk
Orgels**
tel.: 0180 - 31 56 52

Nieuwkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55,
Krabbendijke, Oostpolderweg 1
Nederhemert Nrd., Ormelingstraat 36
Beesd, Veerweg 14
Papendrecht, Overtoom 18

UNIEK IN PRIJS

www.kliksafe.nl

Internet voor school en werk nodig? Kies voor Kliksafe. U en uw kinderen internetten dan veilig en beschermd!

Bij Kliksafe krijgt u:

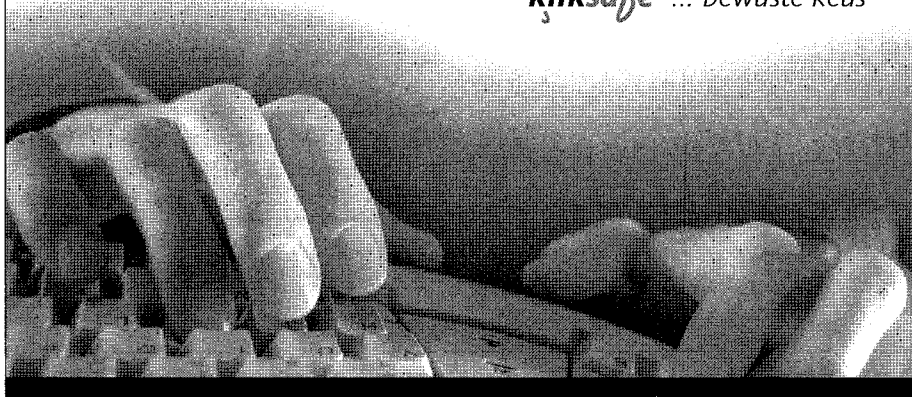
- optimale filtering
- vijf mailboxes
- een spamfilter, die ongewenste reclame via mail tegenhoudt
- een virusscan die het binnenhalen van hinderlijke virussen via mailberichten voorkomt

Kliksafe-inbelabbonnementen vanaf € 39,00 per jaar
Kliksafe-adsl: vanaf € 22,95 per maand

Meer weten?

Kijk op www.kliksafe.nl. Of bel tijdens kantooruren (055) 539 02 66. We sturen u graag de informatiebrochure en de gratis installatie-cd toe.

kliksafe ... bewuste keus

Begrafenisverzorging Kina

Begravenissen in Capelle a/d IJssel e.o. D.W. Schipper, tel. 010-458 31 12. Wij verzorgen geen crematies.

CHR. BEGRAFENISONDERNEMING G. WEGENAAR

Regentesselaan 43 Tel.: (0318) 52 66 41
3905 GT Veenendaal Fax: (0318) 55 42 04
Wij verzorgen begravenissen in Veenendaal, Ede, Bennekom, Wageningen, Rhenen e.o.

Boeder Scherpenzeel

AMBTSKLEDING

Kostuums: 2 en 3 delig zwart - grijs - e.a.
Preekjassen ~ Jacquets ~ Pantalons
Streppantalons ~ Overhemden ~
Stropdassen ~ Sokken ~ Overjassen
Hoeden ~ Schoenen

Winkel:

Dorpsstraat 229, 3925 KC Scherpenzeel
Telefoon 033-2778899 / 033-2778068

Op afspraak ook Service aan huis!
M 06 5321 5334

begrafenisverzorging T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, den Haag en omstreken.
Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.
Geen crematies.
Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

'n helder geluid
zuiver Lagarde!

De geluidssystemen van Lagarde.
helder en krachtig. Je hoort verder niets.
Bel (0341) 37 57 57 voor meer informatie.

PSYCHOLOGENPRAKTIJK BROUWER

hulpverlening aan kinderen en
volwassenen
vestigingen

RIDDERKERK
Verlengde Kerkweg 11

BARNEVELD
Rozenstraat 1-a

METEREN (GELDERMALSEN)
Dorpsstraat 18

Bel voor informatie of aanmelding
(0180) 42 69 55

Oosterend - Texel

Bungalowpark "De Verrassing"
Bel voor informatie 0222 31 83 91

Treurniet Orgels

De Orgelspecialzaak voor de hele Benelux!

Hartelijk welkom in onze showroom!

- Volop keus in nieuwe en gebruikte (digitaal gesampled) orgels
- Volwaardige Huisgarantie
- Hoge kortingen
- Speciale inruilacties
- Vakkundig advies
- Eigen servicedienst
- Eigen transportdienst

JOHANNUS DOMINICUS CONTENT

Weg & Land 33A
BERESCHENHOEK
vrijdag Koopavond

www.treurniet-orgels.nl
Tel.: 010 - 5113867

Open Dag
voor (aankomend)
docenten

Maak op DV **zaterdag 15 januari** a.s. tussen 10.00 - 13.00 uur kennis met de Jacobus Fruytier Scholengemeenschap in Apeldoorn. Meld je aan bij Marja Lankman. Stuur een mail naar mr@jfsng.nl of bel naar (055) 526 23 08.

Anklaarseweg 71 | 7316 MB Apeldoorn

scholengemeenschap
Jacobus Fruytier